

WIENER Entomologische Monatschrift.

Redaction und Expedition:
Landstrasse, Gärtnergasse Nr. 45.

In Commission bei
Carl Gerold's Sohn, Stadt Nr. 625.

Nr. 10.

V. Band.

October 1861.

Lepidoptera nova

a D^{ro}. Carolo Semper *) in insulis Philippinis collecta diagnosis
exposuerunt **C. et R. Felder.**

Series prima.

1. *Papilio Semperi* Nob.

Alis utrinque piceo-nigris, anticis dimidio apicali dilutioribus, nigro strigatis, posticis profunde sinuato-dentatis, dente ad ramum medianum tertium caudaeformi, maculis duabus posterioribus connatis aliisque sex marginalibus lunaeformibus, supra funatis, subtus dilute erythrinis, corpore laete rubro, thorace et abdomine supra albido pilosis, hoc maculis lateralibus bifariis aliisque magnis ventralibus atris. ♀

Luzon. — Proximus affinis speciosi hujus *Papilionis* est *P. Varuna* White (*Chara* Westw.), cujus magnitudinem superat, sed forma alarum longe diversa et illi *P. Hectoris* L. subsimilis.

2. *Papilio Annae* Semper in litt.

Alis anticis margine externo recto, utrinque nigricantibus, striis quatuor cellularibus aliisque externis inter venas binae con-

*) Dr. Semper extremo anno 1858 Manilam advenit. Augusto 1859 Zamboangam insulae Mindanao profectus, mense Februario 1860 Manilam reversus est. Duobus mensibus post in regiones septentrionales insulae Luzon iter fecit et ineunte Augusto in Aparri, extremum septentrionalem locum, pervenit. Inde mense Novembre Manilam reversus Aprili currentis anni, postquam servum insecta collecturum Mindoro in insulam misit, iterum in septentrionem abiit, nunc autem occidentalia versus litora nullo ab entomologo antea visitata. Eodem fere tempore Dominus Lo r q u i n, peregrinationibus in California entomologis bene cognitus, meridionales insulae Luzon partes exploravit.

junctis albidis, posticis caudatis, atris, utrinque plaga discali, venis in maculas septem dirisa, ♂ris albida, ♀nae alba maculisque septem submarginalibus, in ♂re supra brunneis, ochraceo aspersis, subtus albidis, in ♀na utrinque albidis, infimis tribus majoribus roseo tinctis, abdomine ♂ris lateribus ochraceo fasciatis, ♀nae regione anali rubra.

Mindoro. — *P. Jophoni* Gray affinis, sed staturae minoris.

3. *Papilio Daedalus* Boisd. in litt.

Alis fuscis, supra a basi ultra medium dense viridi conspersis, fascia discali subobliqua dilute viridi, in posticis aequilata, margini externo parallela, his supra lunulis quinque atomariis submarginalibus viridibus, subtus margine toto externo late brunneo, maculis septem fulvis nigro cinctis, prima costali excepta introrsum plumbeo atomatis. ♂ ♀

Luzon. Coll. Musei Caes. Viennens. (Manila. Hügel), Semper et Felder. (Lorquin). — *P. Bramae* Guér. valde affinis, major autem et alae posticae magis elongatae, supra fascia angustiore, a ramo primo subcostali incipiente, haud margini anali sed margini externo parallela, subtus margine brunneo multo latiore.

4. *Papilio Stratocles* Nob.

Alis nigro-fuscis, maculis radiiformibus inter venas, anticarum maculis cellularibus hieroglyphice implicatis binisque pone cellulam, posticarum cellula tota virescenti-albis, supra serie macularum concolorum, subtus anticarum maculis submarginalibus plus minus rotundatis, posticarum lunulis angustis submarginalibus aliisque in sinibus marginis albis. ♂

Mindanao. — Magnitudo *P. Macarei* Godt., cui proximus.

5. *Pieris Georgina* Nob.

Alis anticis utrinque albis, basi late cinerea, macula magna tetragona in costae medio limboque externo albo maculato, introrsum sinuato nigricantibus, posticis supra canescentibus, macula discali aliisque exterioribus in fundo nigricante, magnis elongatis albis, subtus violaceo-nigricantibus, macula ad costae basin aliisque paginae superioris nireis, flaro foetis. ♀

Luzon, in altitudine 2000 ped. — In honorem Domini Georgii Semper, qui species a fratre collectas benevolenter nobiscum com-

municavit, venustam hanc *Pieridem*, *P. Antithisbe* Hüb. n. paullo minorem, nominamus.

6. *Pieris Aegis* Nob.

Alis supra fusciscentibus, venis medianis, anticarum fascia discali obliqua angusta fulgurato-angulosa, posticarum macula magna discali diffusa sulphureo-albidis, his subtus pallide sulphureis, fascia lata terminali obsoleta saturatiore. ♀

Mindanao. — Species peculiaris magnitudine et facie *Anthopsycharum*.

7. *Pieris Phoebe* Nob.

Alis supra albis, anticis macula discali rotundata limboque terminali apud ramum primum medianum recte truncato, albo bimaculato nigro-fuscis, subtus posticis ochraceo-albidis, strigis duabus flexuosis brunneis, margine costali flavo, regione anali sulphurea. ♂

Luzon. Coll. Semper et Felder. — *P. Pandionae* Hüb. n. accedens, sed minor.

8. *Pieris Nephela* Boisd. in litt.

Alis anticis ♂ris supra nigro-fuscis, fascia lata subtrigona, apice macula terminata albida, ♀nae albis, costa limboque terminali fuscis, posticis illius saturate flavis, limbo nigro-fusco, hujus albis, fusco limbatis, subtus anticis ♂ris multo pallidioribus, area discali subtrigona alba maculaque subcostali flava, ♀nae basi maculaque costali flavis, maculis exterioribus griseis, posticis utriusque sexus flavis, limbo externo introrsum repandodentato dilute fusco, in ♀na macula griseo-lilascente tribusque luteis ornato.

Luzon. Coll. Semper et Felder. (Lorquin). — Statura *P. Paulinae* Fabr., ad cujus sectionem pertinet.

9. *Eronia Phocaea* Nob.

Alis supra caerulescenti-albidis, venis late nigro-fusco limbatis anticarum lineis duabus cellularibus, posticarum unica nigro-fuscis, his limbo externo lato usque ad ramum medianum primum margineque interno brunneis, subtus omnibus multo pallidioribus. ♂

Mindanao. Coll. Semper et Felder. — *E. Tritaeae* nostrae proxima, at statura minor, alae breviores et color fuscus praedominans.

10. *Danais vitrina* Nob.

Alis utrinque nigro-fuscis, anticarum area interna quadripartita, plaga subapicali tripartita, maculis tribus costalibus aliisque septem submarginalibus, posticarum area magna basali venis divisa vitreis, his subtus serie duplici submarginali macularum inaequalium argenteo-albarum. ♂

Luzon. Coll. Semper et Felder. (Lorquin). — *D. Aglea* Cram. et affnibus minor.

11. *Danais Anapis* Nob.

Alis subhyalinis, fusco venatis, basi flavido tinctis, anticarum fasciola irregulari discali limboque externo grosse albo maculato, introrsum irregulariter crenato, posticarum maculis quinque exterioribus margineque externo introrsum crenato albo maculato fuscis. ♂

Luzon. Coll. Semper et Felder. — Ad sectionem *D. vitreae* Blanch. (*Oenopiae* Nob.) pertinet, signaturis vero *D. Gaurae* Horsf. similior est.

12. *Cethosia insularis* Nob.

Alis supra lateritiis vel cinnabarinis, anticarum strigis cellularibus extimoque albo signato, posticarum seriebus duabus macularum pone discum, valde approximatis margineque lato externo nigro-fuscis, subtus omnium fere dimidio basali lateritio, fascioliis virescenti-albidis, nigro strigatis ornato, fascia discali sulphurea, nigro notata limboque externo pone hanc ochraceo-fulvescente, maculis seriatis cuneiformibus albis, nigro notatis, aliisque ordinariis marginalibus lunatis, in utrisque alis conformibus. ♂

Luzon. Coll. Semper et Felder. (Lorquin). Amboina. (Doleschall). Coll. Felder. — *C. Biblidi* Drury, cujus subspecies geographica, valde similis, sed statura minore, dentibus alarum brevioribus, linea marginali undulosa supra in posticis obsoleta, subtus in omnibus fere conformi, margine fusco alarum posticarum latiore, maculis nigris in earum pagina inferiore magis approximatis, maculis ideo cuneatis paginae inferioris brevioribus et praecipue absentia lunulae analis albae nigro cinctae dignoscitur. Specimen unicum in Amboina a cel. Doleschall captum, quod aberrationem *C. Biblidi* olim putavimus, a philippino forma signaturisque alarum anticarum et colore paginae superioris sat discrepat.

13. *Cirrochroa Tyche* Nob.

Alis supra dilute fulrescentibus, strigis duabus externis communibus angulosis, anticarum margine angusto, posticarum striga discali flexuosa maculisque quinis punctiformibus exterioribus nigris, subtus omnibus pallidioribus lilacino submicantibus, fascia angusta discali opalina, introrsum fulvo marginata maculisque atris pone eam, singulis fundo fulvo impositis. ♂

Mindoro. — Minor, quam *C. Thais* Fabr., alae anticae obtusiores et posticae paullo breviores, quam in congeneribus.

14. *Cirrochroa fasciata* Nob.

Atella fasciata Nob. Wien. Entom. Monatschrift. IV. p. 236.

Alis supra fuscis, venis discoidalibus anticarum brunneo limbatis, subtus omnibus pallide brunneis, regione basali multo dilutiore, fascia discali in anticis apud ramum medianum tertium desinente, altera exteriori in anticis maculari, in posticis introrsum maculis nigris terminata serieque submarginali lunularum supra pallide fulrescentibus vel ochraceis, subtus multo pallidioribus. ♂

Mindoro. Coll. Semper et Felder. Sumatra. (Ida Pfeiffer)

Coll. Mus. Caes. Viennens. — Species distinctissima a congeneribus non solum alis posticis multo brevioribus anticarumque margine externo magis obliquo, sed etiam statura dimidio minore recedens hancque ob causam *Atellis* similior.

15. *Zethera Pimplea* Erichs.

♀ *Alis supra fuscis, subtus multo pallidioribus, utrinque maculis externis binatis aliisque marginalibus lunulatis albis, supra caerulescenti atomatis, anticis maculis quatuor rittaeformibus circa venam medianam, tribus adjacentibus exterioribus rotundatis tribusque magnis subapicalibus connatis ejusdem coloris, posticis dimidio basali albo radiato punctisque exterioribus albis.*

Luzon. Mindanao. Coll. Musei Caes. Viennensis (Manila Hügel), Semper et Felder. (Lorquin). — Minor, quam mas a cel. Erichson descriptus et non signaturis tantum, sed et forma alarum diversa.

16. *Zethera Musa* Nob.

Alis supra obscure fuscis, maculis marginalibus albis, anticarum

maculis septem exterioribus, posticarum fascia externa lata abbreviata sulphureo-albis, subtus multo pallidioribus, maculis marginalibus triangularibus fasciaque exteriore maculari posticarum albis. ♂

Mindanao. Coll. Semper et Felder. — *Z. Pimplea* minor et margine externo alarum anticarum magis concavo distans.

17. *Zethera hestioides* Nob.

Alis opalino-albis, nigro venatis, maculis coniformibus apud venarum extima, aliis rotundatis interjectis, in anticis striga undulosa conjunctis, harum macula discali rotundata, posticarum macula grossa costali strigaeque submarginali angulosa nigro-fuscis. ♂

Mindanao. — Species insignis, *Hestiarum* fere signaturis. Forma alarum fere ut in *Z. Pimplea* ♀, sed multo gracilior, statura quoque major.

18. *Adolias Calliphorus* Nob.

Alis anticis supra brunneo-fuscis, lituris basalibus nigris, fascia postica obliqua aeneo-virescente, posticis fusco-nigris, fascia lata exteriore metallico-caerulea, omnibus subtus pallidissime aeneo-virescentibus, lituris in regione basali maculisque biserialis pone discum, nigris. ♂

Luzon. Coll. Semper et Felder. — Eximia haec species ad sectionem *A. Palguae* Moore pertinet.

19. *Lexias* *) *Panopus* Nob.

Alis supra obscure fuscis, aeneo parum micantibus, anticarum striga postica submaculari, posticarum fascia exteriore sinuato-dentata, nigro maculata fulvo-ochraceis, subtus fulvo-brunneis, maculis insuper discalibus albido-caeruleis, anticis macula ocellari caerulescente in cellula, posticis ochraceo venatis. ♂

Luzon. Coll. Semper et Felder. — Magnitudo *L. Aeropi* L., cui proxima.

20. *Lexias Satrapes* Nob.

Alis supra obscure cano-brunneis, violaceo-tinctis, ad basin aeneo-virescentibus, anticis a medio usque ad marginem albo maculatis, posticis fascia discali angusta metallico-caerulea macu-

*) *Lexiades* an vere ab *Adoliadibus* separandae sint, posteriores observationes docebunt.

lisque submarginalibus albis, omnibus subtus pallidioribus, posticis undique ferrugineo marginatis, maculis obsoletis in dimidio basali. ♂

Luzon. Coll. Semper et Felder. — Praecedente major.

21. *Charaxes Amycus* Boisd. in litt.

Alis supra saturate fultris, anticis macula subcostali limboque externo nigricantibus, hoc maculis fundi colore diviso, posticis breviter bicaudatis, maculis submarginalibus subrhombeis confluentibus, magnitudine decrescentibus, nigricantibus, albo notatis, omnibus subtus lutescentibus vel rufo-brunnescentibus, strigis flexuosis plumbeo-nigrescentibus, posticis fascia exteriori irregulariter crenata fulvescente maculisque submarginalibus minutis plumbeo-griseis, albo nigroque notatis. ♂

Luzon. Coll. Semper et Felder. (Lorquin). — A *Ch. Bernardo* Fabr. et ejus affinibus corpore graciliore formaque alarum posticarum bene differt.

22. *Ergolis taeniata* Nob.

Alis supra ferrugineo-fuscescentibus, fascia lata communi leviter sinuata, margini parallela lacte fulva, angustissime nigro cincta, posticarum in medio alae incipiente, subtus omnibus rufescenti-brunneis, strigis binis basalibus, fascia angusta discali alteraque exteriori multo latiore, posticarum albido atomata, marginem internum versus angustata, extus acute repando-dentata rufo-ferrugineis, anticis puncto subcostali albo. ♂

Luzon. — Facies paginae superioris fere *Epicaliae*.

23. *Ergolis Adelpha* Nob.

Alis supra fuscescentibus, basi ferrugineis, fascia communi obsoleta fulvescente, anticarum introrsum sinuata, posticarum angustiore, integra, in medio alae incipiente, extus late fusco limbata, subtus omnibus rufescenti-brunneis, strigis binis basalibus, fascia angusta discali alteraque exteriori latiore, posticarum albido atomata, aequilata, extus acute repando-dentata rufo-ferrugineis, anticis puncto subcostali albo. ♂

Mindanao. — Praecedenti valde affinis, minor autem alisque anticis magis angulatis.

24. *Zeuxidia Semperi* Nob.

Alis anticis margine externo subrecto, angulo interno distincto, margine interno paulum convexo, posticis lobo anali brevi obtuso, omnibus supra fusciscentibus, saturate cyaneis nitentibus, anticarum fascia lata exterior arcuata, posticarum limbo toto externo nitide caeruleis, his maculis duabus nigris albo cinctis in lobo anali, subtus omnibus lilascenti-brunneis, fasciis tribus in dimidio basali, quarta lata externa anguloso-dentata obsoleta margineque rufescenti-brunneis, posticis ocellis duobus sat magnis. ♂

Luzon. — Statura *Z. Luxerii* Hübn. forma autem alarum valde diversa. Similior videtur *Z. Doubledayi* Westw.

25. *Clerome Leucis* Nob.

Alis supra cano-brunneis, posticis a basi ultra dimidium albis, subtus omnibus brunneis, strigis tribus fuscis, posticis ocellis duobus pone discum. ♂

Mindanao. Coll. Semper et Felder. — Specimen nostrum minus, quam *Cl. Arcesilaus* Fabr.

Ptychandra Nob. (πρόξ, plica, ἀνθή, mas.)

A *Debide* Boisd. Westw. oculis parce pilosis, cellula discoidali alarum anticarum multo brevior, earum vena costali et mediana basi fortiter incrassatis ramisque duobus ultimis medianis alarum posticarum sat remotis discrepat. Alae anticae ♂rum multo distinctius plicatae sunt et cellulam discoidalem brevior et aliter formatam habent, quam ♀nae. In earum pagina superiore apud venam medianam fasciculus observatur pilorum areolam squamis elatioribus constitutam infra venam tegens. Ramus medianus primus ex parte inflata venae primariae et secundus proxime post eam (in eodem loco ut primus in ♀na) nascuntur. Ille apud originem interruptus, inter duas plicas currit, quarum superior infra rami secundi partem basalem bursulam format, in pagina inferiore bene conspicuam.

26. *Ptychandra Lorquini* Nob.

Debis *Lorquini* Boisd. in litt.

Alis anticis margine externo rectis, striga submarginali angulosa, posticis subcaudatis, omnibus ♂ris supra splendide violascenti-cyaneis, ♀nae fusciscentibus, anticis hujus ritta, fasciola maculisque duabus albis, subtus rufo-ferrugineis, dimidio

basali in ♂ re plumbeo-, in ♀ na albido strigato, anticis ocellis tribus conjunctis, posticis septem, primo costali multo majori.

Luzon. Coll. Musei Caes. Viennens. (Manila. Hügel), Semper et Felder. (Lorquin). — Magnitudo pulcherrimae hujus speciei eam *D. Rohriæ* Fabr. aequat.

27. *Ragadia Luzonia* Nob.

Alis supra fusciscentibus, fascia communi discali ad anticarum apicem valde attenuata alteraque submarginali posticarum cretaceis, subtus omnibus saturatoribus, fasciis quatuor obliquis dilute cretaceis ocellisque exterioribus seriatis, anticarum octo, posticarum septem atris, plumbeo pupillatis. ♂

Luzon. Coll. Semper et Felder. — *R. Crisiae* Hüb n. valde similis, alae autem breviores et anticae apice acutiores.

Acrophtalmia Nob.

Ragadiae Westw. sat affine, hocce genus differt ramo subcostali primo alarum anticarum ad cellulae extimum oriente, vena discocellulari suprema in iis abortiva, ramis subcostalibus posticarum longius petiolatis, vena discocellulari superiore in iis praesente, inferiore angulum acutissimum formante, infra eum tantum plicae-formi, vena discoidali subrecta ramisque ultimis medianis vena discocellulari interveniente separatis.

28. *Acrophtalmia Artemis* Nob.

Alis fusciscentibus, disco albis, subtus singulis striga duplici submarginali angulosa obscuriore, anticarum ocello apicali, posticarum subanali magnis, nigris plumbeo binotatis, iride flavida, aeneo micante. ♂

Luzon. Coll. Semper et Felder. (Lorquin). — Magnitudo *Yphtimarum*.

29. *Antheraea Semperi* Nob.

Alis ♂ ris supra cervino-fulvis, ad marginem externum cervinis, ocello singularum minuto, colorato, linea vitrea diviso, ♀ nae ibidem saturate luteis, ocello singularum fenestrato, suborbiculari, in medio vena discocellulari, persecto, annulis tribus coloratis cincto, omnibus utriusque sexus strigis binis discalibus undulatis obsoletis tertiaque exteriori carnea, extus maculis albido atomatis adnata, anticarum obliqua continua, posticarum curvata, in ♂ re undulosa, subtus omnibus fulvo-bruuncis,

strigis tribus communibus obsoletis, prima ferruginea, ocellum percurrente, corpore alis concolore, thoracis limbo antico supra cano, in ♀na postice recte truncato.

Luzon. Coll. Semper et Felder. (Lorquin). — Valde similis *A. Rumphii* amboinensi, at quarta parte minor et ♀na ocellorum strigaeque alarum posticarum forma *A. Mylittae* accedens.

30. *Attacus Lorquinii* Nob.

Alis obscure rufo-brunneis, maculis fenestralis triangularibus, in ♂re multo minoribus, latere basali concavis, striga discali hyalina, intus nigro cincta, subtus pone eam fascia lata lilascente, nigro conspersa, margine externo cervino, striga flexuosa nigra alteraque ochracea diviso, anticis striga basali rix angulata subhyalina, extus nigro cincta plagaque apicali lilascenti-albida, striga sanguinea maculaque atra notata, posticis maculis submarginalibus subinflexis rubentibus, cervino-cinctis.

Luzon. Coll. Semper et Felder. (Lorquin). — Inter *A. Atlantem* L. et *Crameri* Nob. quasi medius.

Ueber *Colias Myrmidone* Esp.

Von A. Gartner in Brünn.

Diese behende Waldbewohnerin, welche gegen Ende Mai unsere Holzschläge scheu und unstät durchjagt, ist uns bezüglich ihrer ersten Stände bis jetzt noch fremd geblieben. Die Häufigkeit, in welcher sie Anfangs August in der zweiten Generation hier auftritt, bestimmte mich, in dieser Richtung einige Beobachtungen anzustellen, welche zwar durch die Lebhaftigkeit des Falters und durch das bergige Terrain, wo er sich herum tummelt, erschwert wurden, die mich aber doch zu dem erwünschten Ziele gelangen liessen.

Natürlich war es wieder das weibliche Geschlecht, welchem ich meine besondere Aufmerksamkeit zuwandte. Ich wählte hiezu Anfangs Juni eine Stelle, welche, wenn sie auch beschränkt war, es doch wegen ihrer topografischen Lage möglich machte, den vorbeiziehenden Myrmidonen ohne Hindernisse folgen zu können. Die Wiederholung mehrerer solcher Besuche führte mich endlich zu dem Momente, wo ein Weib sein Ei auf das Blatt des *Cytisus biflorus*, L'Herit. legte. Ich war nun im Besitze des Schlüssels zu ihrer Lebensgeschichte. aber